

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև
2-ը՝ Յայտարարութիւնները ընդունում են ամեն լեզուներով։
Յայտարարութիւնների թաւին 2 կ., ընկլամներէ Համար 107-ն ապառիկ

Երորձալիք Գանձնատուղիս այս
խառնութիւններէն առաջինը, Նշառ-
քի, իբրեւ ոչ ամբողջական դործ, և վե-
ջինը՝ Ընթրողական Հայրաբանութեան ժառ-
նակէն շատ ուշ առ մեզ հասանելու
վերաբառնաց յառաջիկայ 1890 տարե-
նշանադէտէն իսկ մինչեւ 1891 տարե-

են զանազան անձերի քննութեան համար և իւրաքանչիւրի քննութիւնն առաջ է բերուած: Ձեռագիրները:

Նիւէթէ Աւագին Պատմութեան համար գործը յանձնուեցաւ Գեր. Տ. Գարեգին Նուպրուպոս Սրտանձտեանցի միայն, որովհետեւ գործն ինքնին զնախատել էր, ինչպէս կը վկայէ և քննիչ Սրբազան իւր գրութեամբ:

Այստեղ առաջ է բերուած այդ քննութիւնը: Տարբեր գործարար Յանձնաժողովը իւր վերջին նստին որ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Սրբազան Պատմութեամբ Զոր գումարեցաւ, մի առ մի ներկատուութեան առնելով կատարուած քննութեանց գրութիւնքը, ըստ ամենայն մասանց արժանի դատեց Սահակ-Մեսրոպեան մրցանակին Նիւէթէ Աւագին Պատմութեան գործը, և որոշեց կտակելով պարգևը Նուպրուպոսին հեղինակին Պատմութեան Տեղադրութեան, ի պատիւ իւր բազմամեայ աշխատութեանց այս կարևոր գործին, որ 453 մեծադիր երևանքի կը բաղկանայ, և է արդարեւ մի ամբողջացող մասն մեր Ազգային Պատմութեան անցեալ և ներկայ դարուց, որ մինչև ցայժմ թերի մնացած էր: Յանձնաժողովը բանակցութեան պիտի մտնէ Մեծարար Հեղինակին հետ, որ այս խիստ հետաքրքրական, բազմապատում և օգտակար երկարութեամբ անմիջապէս տպագրութեան յանձնէ:

Ահաւասիկ, Տեղադր. այս լինելով տարւոյ Սահակ-Մեսրոպեան մրցանակաբաշխութեան արդիւնքը, փափագելի է որ մեր ազգային գրագէտը օր ըստ օրէ ջանան առաւել ևս արդիւնաւոր աշխատութեամբ փայլեցունել մեր ազգային գրականութեան տաճարը, և արժանի հանդիսանալ ոչ միայն օրհնելով յիշատակաց արժանաւոր Յովսէփ Իղմիրեանց բարերարի կտակեալ մրցանակին, այլ և օրհնութեան և շնորհաց մեր սըրբազանաւոր թարգմանչաց Սահակայ Մեսրոպայ երջանկայիշատակ Հարցոյ:

Ներքևի վերջապատ տեղեկագրին ընթերցողներ, հանդիսանալ ջերմ ծափահարութեամբ ողջունեցին օրուան պատկերին, Պ. Գալուստ Տեղադրութեան անունը:

Ամենահետ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրեն հակիրճ առեւտրաբանութեամբ զբաղուած հանդուգեալ Պ. Յովսէփ Իղմիրեանցի յիշատակը:

Հանդէսը վերջապատ հողհանգստեան արթնքով:

Վարդի Օշարան ևկա զովացնել սըրտերն, և ապա Խրիստեան Սրբազան խօսեցաւ: Իրաւունց Յանձնաժողովի աշխատութիւնները, սակայն, յարեց, պատուով խնդիր մը կայ: Ի՞նչ կ'ընէ Յանձնաժողովը, հաւատարմ տնտեսի մը դերը կը կատարէ, իր գրասեղանի վրայ ստակ մը կայ, կը կաշիւ. բայց միթէ աւելի պատիւ չ'է որք միջոց ալ զբաղեն, ճարտ քարտիկէ և բաշխել. միայն եղածը չ'զործանել այլ նաև ստեղծել: Եւ Հայրենի առաջակցեց որ Իղմիրեանց կրտսակի Յանձնաժողովը նոր պաշտօն ալ ստանձնէ, իր գործունէութեան շրջանակն ընդլայնէ. աղղկն դրամ հաւաքէ և քաջակերտ այնպիսի գրական աշխատութիւններ որք չեն մտներ Իղմիրեանցի կտակի շրջանակին մէջ: Առաջարկեց որ Ս. Պատրիարք Հայրեն ստորագործելու զլուսն ըլլայ, ապա ինք ստորագրէ, և այսպէս չարունակուի:

Ատենախօսի առաջարկն ընդհանուր հաւանութիւն դտաւ:

Տեղադր. է. Երեսուֆեան կարծիք յայտնեց թէ Իղմիրեանցի կտակը պատմական, հնարարական աշխատութիւնները կը քաջակերտ, հետեւաբար քաջակերտութեամբ կատարեն այժմ որքինքնութիւն, որպիսիք են գիտնական, դասական աշխատութիւնները:

Քրոմկաս է. Թէրզեան համակարծիք գտնուեցաւ: Երեսուֆեան է. Թէրզեանի և մասնաւորապէս ծանոթացաւ այն կէտին վրայ թէ՛ դասագրքերու խնդիրը չ'քեալ է, ա-

մէն հեղինակ դասագրքը մը կը յօրինէ և վարձարաններու մէջ ամէն կարգի դասագրքեր մուտք կը գտնեն, մինչդեռ մի օրինակ դասագրքերու չարք մը նախապատիւ պէտք է համարել: Թէրզեան է. Թ. փափագ յայտնեց որ եթէ Յանձնաժողովը նոր պաշտօն ստանձնէ, դասագրքերու հեղինակները քաջակերտ իւր գլխաւոր նպատակն ըլլայ:

Տեղադր. է. Բակուր է. Բակուր դասական գրքերու հեղինակները քաջակերտ հարկը ճանաչեցաւ, և Քրիստ. է. Գալուստեան թարգմանութիւններն ու թարգմանիչները չ'մոռնար:

Մինաս է. Զեյնալ հակակարծիք գտնուեցաւ: Նախորդ ատենարաններուն, դասագրքերու հեղինակներն, ըսաւ, ամէնէն աւելի քաջակերտներն են. ամէն դասագրքը հազարաւոր օրինակներով կը սպառուի և անոնց հեղինակներն իրենց աշխատութեանց մասին զղջալու: Աստճառ մը չ'ունին. ընդհակառակը: Ուրիշն ինչ հարկ, ինչ պէտք նորանոր քաջակերտութեան անոնց որք արդէն քաջակերտ են, մինչդեռ անգին բուն գրական աշխատութիւնները բոլորովին մոռացութեան կը արտին. գուցէ գրական աշխատութիւն մը ամենամեծ աշխատութիւն կը պահանջէ, ժողովրդի մը արտին, մտաքին, բարեկրօն, ուղղութեան վրայ չ'ըզոր ազդեցութիւն կ'ունենայ և սակայն ազդեցիկ գրական գործերու վրայ չ'ենդ ուզեր մտածել. ինչու, վասն զի գեղեցիկ գրութեանց կը պատկանին, և գեղեցիկ գրութեանց կը գուցէ շուայութիւն համարուին. եւ Մինաս է. Զեյնալ եղբայրան Սրբազանի առաջարկած դործադիր մարմնին կերպարանքն առնուի, իւր անունին նպատակն ըլլայ զբաղուած գրական գործը քաջակերտութիւն:

Պ. Շահլամեանց համակարծիք գտնուեցաւ: Զեյնալ է. Ի, աւելցնելով թէ գեղեցիկ գրութեանց հետ միասին գեղարուեստներն ալ քաջակերտ Յանձնաժողովը պարտականութիւնն է: Պ. Շահլամեանց գեղեցիկ կերպով խօսեցաւ: Գեղարուեստից ժողովրդի մը ընծայած օգուտներուն վրայ:

Հանապազանց կարծիքները լսուելէ յետոյ փափագ յայտնուեցաւ որ Ս. Պատրիարք Հայրեն գլուխ կանգնի և Հայրենի առաջարկը գործնական ընելու միջոցներուն վրայ խորհի և զայն ի գործ դնէ: Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրեն հանգեալ խոստանալ այս յայտնուած փափագներն իրաւորութիւն:

Հանդիսակնք իրենց խորին շնորհակալութիւններն յայտնեցին առ Յանձնաժողովն որ այնքան եռանդով անձանձիր կ'աշխատի, շնորհակալ ըլլալով նաև այն աղին անձանց որք իրենց զնախատման ներկայացուած աշխատութիւնները խղճահար կերպով կ'առնուին: Մասնաւորապէս և երկար աշխատութիւններով կ'աշխատեցան իւր յանգին: Այս առթիւ Սաղոմ Յովհաննէս է. Թէրզեան իրենց տուած թէ, քննադատներու գործերն ալ միջնակի արժանի լինելու չափ արժանաւորութիւն ունին:

Հանդիսակնք մեկնեցան զոհ և ուրախ այս գրական հանդէսէ, ժամագիր ըլլալով յաջորդ տարւոյ համար ետ:

ՄԱՐԿԱԿԻ ԳՈՐԾԱՐՈՆ ԱՏԷՆԻ ԿՐԻՃՈՄ

Վրացի դրամատէր Գ. Գ. Գարթվիլ-ովը ճարտարապետ ալ, Զեյնալի հետ միասին 1885 թուականի վերջերս մը բաւականին մեծ գործ են սկսել, որ նրանց բաւական նշանաւոր դրամար էլ արժեցիկ է: Նրանք սլաւոն կատիւով Անդրկովկասեան երկաթուղու վարչութեան հետ, երկաթուղու գծի համար ձողակներ (չալ) և շինութեան փայտեղէն մատակարարելու, իշխ. Լրիս-տովից կապով վերցրել են 7000 զէսեակներ տարածութեամբ մի անտառ:

Անտառը, որ Ատենի կրճից սկսած տարածուած է 20 վերստ հեռավորութեամբ, գէպի կիրճի արևմուտք և հիւսիս-արևմուտք, նամանաւոր հարուստ է հիմաւոր աշագին ծառերով:

Գնացած լինելով Գորի, վերադարձին ևս հնարաւորութիւն և միջոց ունէի անձամբ տեսնելու ալ. պ. Գարթվիլ-ովի և Զեյնալի այդ կողմերում ունեցած ձեռնարկութիւնները, որոնց մասին չափ անգամ էի լսել:

Յունիսի 30-ին կանուխ առաւօտը Գորից եկայ պ. Գարթվիլ-ովի և Զեյնալ-նի ձողակալ տղորդու գործարանը, որ շինուած է 1/4 վերստ հեռավորութեան վրայ Գորի կայարանից գէպի Թիֆլիս:

Մասնաւորապէս պ. Գարթվիլ-ովի և Զեյնալի գրասենեակում ծառայող մի երիտասարդ գերմանացի պարտին հետ և յայտնելով նրան իմ նպատակս, սիրով հրաւիրուեցայ նրանից շուտով նստել իրեն հետ մարդակիր միակ վազմունք, վասն զի գնացքը անմիջապէս դուրս էր գալիս, այնպէս որ ծանօթ խորհրդով ձողակալ տղորդող գործարանի տեսնելու յետաձգելի վերադարձին, իսկ այժմ պիտի գնայիք գէպի կիրճը մինչև նրա վերջը: Պէտք է ասած, որ, պ. Գ. և Զ. ձողակներն և այլ փայտեղէններ տուածք հնչու և շատ մատակարարելու համար, Ատենեան կիրճի բոլոր երկաթուղիներով, երկաթուղու գիծ են անցկացրել իրենց սեղանական հաշուով: Մենք տեղաւորուեցինք մի վտրիկ բաց գլորեղակ վազմունք մէջ, որ մի քանի հատ տղարանակիր նոյնպէս վտրիկ վազմունքի կարին էր միաւորած: Եղբ. մերեանս սուրեց երկար դիմաւորում և զնայքը սկստ կամաց չարժել և հեռակալով առաջանալ: Այսպէս գնալով երկարատե կանդիլ էինք անուժ ճանաչարարին իւրաքանչիւր մի կայարան հասնելուց: Այդ գծի վրայ պ. Գ. և Զ. ունին հինգ կայարան. այն է ա) ձողունիկ տղորդելու գործարանը, կամ Գորի, բ) Ատենի, գ) Նիւնի, դ) Բուրնի, ի) և Ն) Բուրն, որոնք բոլորն էլ տեսնելու առիթն ունեցաւ: Բոլոր կայարանները տէլէֆօնով են միացրած:

Ատենի կիրճով անցնելու միջոցին նոր ծանօթ ինձ ցոյց տուեց Տանաւտուած վտրիկ, աննշան գետակը, որ մայիսի 21-ին պատահարի պատճառն է եղել: Բանը նրանումն է, որ 21-ին մայիսի մեծ հեղեղի շնորհիւ այդ գետակը այն աստիճան սաստկացել ամէնի է դարձել, որ պ. Գ. Գարթվիլ-ովի և Զեյնալի երկաթուղու գնացքին և նոյն իսկ գծի կէս մասին բաւական վնասներ և աւերածներ է պատճառել: Այդ հեղեղի և նրանից առաջացած վնասների մասին ես Թիֆլիսի ուսու թերթերում արդէն կարդացած էի: Սակայն այդ թերթերի տեղեկութիւնները երևում է, որ շատ չափազանցեցած են եղել: Օրինակի համար ուսու թերթերի մէջ, գլխաւորապէս «Ռոս. Օբոզր.» թերթում, այդ հեղեղներից վնաս է ցոյց տուած մի քանի հարկեր հազար ռուբլ, որից մեծ մասը պ. Գարթվիլ-ովի բաժինը. դա անհաստատի է միմիայն նրանով, որ այն ժամանակը ոչ թէ միայն մի ամիս, յետոյ՝ այլ և երէք այդ դիմը նորոգուած չ'էր լինել: Ինչպէս որ նորոգուած է այժմ: Այդ տեղեկութիւնը վերադրելով տեղեկատուի վրայ. երեսուցյութեան թուիչքն, ինչ կարող չ'զարմանալ, թէ ինչպէս ինչպէս թերթը, որ զեկակարում է վրացի բանիմաց երիտասարդների գործունեայ մասնակցութեամբ, յարձակուած է այդքան չարախնդայ կերպով նոյն վրացի պ. Գարթվիլ-ովի վրայ, երբ այս վերջինս իւր գծի նորոգութեան վրայ, ինչպէս հաստատուելու տեղեկացաւ, չէ ծախսած աւելի քան թէ 20,000 ռուբլ, մի գումար, որ յարկաւ բարձր իւր մեծ գործին, շատ անհաւատալի է համարել: Այդ գումարով նորոգութեան ինքն ըստ ինքեան կինդանի կերպով ցոյց է ապիս հեղեղից առաջա-

ցած վնասի չափը, որ Ռոս. Օբոզր. նկարագրածից շատ հեռի է:

Ես համոզուած եմ, որ ամեն մի խոշոր ձեռնարկութիւն, որ սկսուած է նամանաւոր տեղացու, կողմակցութեամբ, բարեկամ մարդկան քաջաւորութեան պէտք է արժանանայ, այնչափ հազուադէպ են մեր մէջ խոշոր ձեռնարկութիւնները: Երկաթուղու ձողակներն իւրաքանչիւր տարի աշագին քանակութեամբ գործ է ածուած:

Անտառներ շատ ունի Ատկալը, այնպէս որ անմիջ լսան կլինել ձողակալը եթէ ուրիշ երկրիներից բերելու լինուէր: Դուրս է գալիս մեր երկրացի մի նախաձեռնող պարտն, Թիֆլիսի գրամատերներից մէկը, և գործին հմուտ մի ճարտարագետի ձեռնարկութեամբ մեծ քանակութեամբ ձողակներ պատրաստելու գործ է սարքուած: Այսպիսի մի երեւոյթ շատ ուրախալի է առ հասարակ, ուրախալի է աւելի ևս, որ ձեռնարկութիւն է, հետեղութիւն չէ: Ատկալի ալ ձեռնարկութիւններն, ուրախալի է, որ նա առաջարկեցանում է, որ մեր ժողովրդի մէջ ևս սկսուած է թափանցել ձեռնարկչութեան ցանկալի ոգին և մրտածուած լիւրքը, որոնք, պէտք է յուսար, ժամանակով պիտի փոխարինեն չարիքի խոն ոգուն—1 ր.—1 ր. 50 կամ 2 ր.: Հետաքրքիր է թէ ինչ կասէր արդեք «Ռոս. Օբոզր.» թերթը, եթէ կողմակցի պ. Գարթվիլ-ովի փոխանակ իւր իրերի, Ատկալի անտառների ծառերից ձողակներ պատրաստելու, բերել տար չ'արջ լեյնեան անտառներից, թէկուզ չ'ենք Thuringwald-ից, կամ թէ ինչպէս յանդիմանական աղաղակ կը բարձրացնէր, եթէ որ նոյն ձողակների պատրաստութիւնը և այդ նպատակով մեր անտառների կանոնաւոր շահագործութիւնը, ինչպէս որ այժմ կատարուած է, ստանձնէր մի վնացի դրամատէր, նոյն իսկ մեր բլի տակ... Հետեղութեան շատ անհասկանալի է, թէ ինչ բանի կարող էին ծառայել յիշեալ թերթի չար կատակները պ. Գարթվիլ-ովի նկատմամբ. ինչին էին պէտք նրա անաշուղ միտումները ձեռնարկողներին աշխուժեց ձգելու կամ թէ անուղղակի կերպով նրանց վնասներ մայիսի 21-ի սրտառաքար պատրուակ լուսնելով:

(Կը չարունակուի)

ԹԵՐԱԿՑՈՒԹԻՆՆԵՐ

ԹԱԿԻՉ, 3 յուլիս.—Շուտապէս եմ հաղորդել սոյն ուրախալի լուրը ի գիտութիւն մեր աղբյուրացի: Այս օրերում տեսաք մի պարսկահայտակ պարտնի մօտ—Հանդուգեալ Բաֆֆիի անտալ մրցացած աշխատութիւններից մի փոխանակութիւն, որի վերնագիրը ընդ ամին ուղարկուած է խմբագրութեանը: Տեսարակը բաղկացած է 292 երեսից, իւրաքանչիւր երեսը 48—49 տող և իւրաքանչիւր տողը 46—47 տառ է պարունակում, և ամբողջ գիրքը գրած է հանդուգեալ իւր ձեռնարկով: Գրքի առաջին երեսում գրած է.—«Թիֆլիս. Ազգային փոխանակութիւն, Պարսկահայոց կեանքից առնուած: Աշխատութիւն Յակովբ Մ. Մեղի-Յակովբեանց: Հատոր առաջին Ի 1867 ամի 1 յունիսի: Սալ մատն նախադրում Փիլիք գիւղը»:

Երկրորդ երեսում՝ «Անմահ Մ. Նալբանդեանցի միջոց օրհնելով յիշատակին» խորին մեծարանքով նուիրում է հեղինակը: Ինձ քաղցր էր այդ պաշտելի տղաների յաւիտեանական յիշատակը յարգել իմ աշխատութեանց երկարալիքն: Նրան ընծայել Թէպէս Խիլիկի հեղինակը չէ ունեցել պատուին հանդուգելուց հետո: Աշխատութիւն Յակովբ Մ. Մեղի-Յակովբեանցի հետ խառնուած մի տղան չ'էր ինչպէս իմ տղաները, իսկ չ'ողնաւերում բոլոր տեղերը լսանում էին: Հարկ է մի կերպ չ'օգնուած մի տղան զանալով հնարունեցայ ներկայ գտնուելու այդ հանդիսին: Սակայն բոլոր ժամանակ անձերի տակ մնալով:

Ինչպէս թէ ինչ կերպով այս պարտնի մօտ է գտնուած այդ տեղաւոր՝ այդ չ'կարողացայ իմանալ, հակառակ աշխատութեան, միայն այս հատաւ է, որ տեղիս տեսարանականները մեծ զինառաջարկելով՝ ուղում են այդ տեսարանը իրենց ձեռքը ձգել: Ես համակարգի պարտնի, որ երկրը իրաւունքը չունի այդ գիրքը տպագրութեան տալու և հրատարակելու, գուցէ միայն ոչնչացնելու, ուրեմն աւելի լաւ է մի թիւն վարձատրութեամբ յանձն ժառանգելին: Պարտնը իմ տուած խորհուրդն ընդունելով, և խանալով ինձից, որ նախապէս չի կարող վարձատրուել, ուստի կամուսում է խանալ, արդեք քանի օրինակ կարող է ստանալ այդ գիրքից տպագրելուց յետոյ:

Բովանգրութեան մասին ոչինչ չեմ կարող զրել, որովհետեւ թոյլ չտուեց կարգաւոր. միայն երկրորդ մէջ էր թէ մէկը կարող է վրայ հասնել և մասնակ պարսից կատարութեան:

Առաջարկն անգամ կիսակտոր կարգելի, դա մէջ նկարագրում է պարսից բունակութիւնը 1792 թուականից սկսած: Առաջարկից ինչպէս երևում է, այդ փոխանակութիւնը նախ գրած է գրաբար և յետոյ 1859-ին Հիւսիսփայլը լոյս տեսնելուց յետոյ՝ զգալով իւր սխալը՝ աշխարհաբար է վերածել, և ինչպէս գրում է, երկրորդ և երրորդ հատորներն էլ ունի արդէն պատրաստ, այն ինչ պարտնի մօտ միայն առաջի հատորն է գտնուած:

Պարտն խոստացաւ առաջարկն առնալին արտագրած ինձ յանձնելու. ստանալուց կուղարկեմ խմբագրութեանը:

Մուսայայ յայտնելու, որ առաջարկն մէջ մի տեղ աչքովն ընկաւ մօտաւորապէս հետեւեալ խօսքերը. «Ես նպատակ չունիմ կրօնի մասին խօսելու, ըստ որում ինձ քաջ յայտն է, որ հայ ազգը կրօնական ժողովուրդ է, որի շնորհիւ և կարողացել է մինչև այսօր պահպանել իւր ազգային ամբողջութիւնը—այս մասին էլ մտածում եմ փոխանակութիւնը գուցէ կրօնական բնագործութիւն ունենայ, քանի որ աւետարանականներն էլ շատ են ձեռք առ ոտք ընկել: Պէտք է ասած, այստեղից հայ աւետարանականները մեծ յարգանքով են վերաբերում հանդուգեալ հեղինակի գրութեաններին: Ամեն հնար գործ կը գնեմ այդ փոխանակութիւնը ամբողջովին կարգաւոր և համառօտ յայտնել ձեռք բովանդակութեան մասին:

Առ այժմ այդքանս:

Ս. Սաֆարալ:

ՆԱՍԱԿ ՅԱՆՆԱՅԻՍԻԱՆ

ՊԱՐԻՉ, 15 (3) յուլիս.—Երէկ յուլիսի 14 (2)-ին գրեթէ ամբողջ Փրանսիան տնոն էր Փրանսիայի հասարակականութեան հարկի արտաւոր: Այդ օրը դատարաններից և օտար երկրներից մօտ 400 հազար հողի էին եկել Պարիզ: Դեռ մի քանի օր առաջ Պարիզի համարեա բոլոր բնակիչները դարդարում էին իրենց անկողնից զոյգողոյն զօջակներով: Այդ օրն առաւօտունից եղանակը փոփոխուած էր: Անձրեն անդադար գալիս էր: Նոյն օրը զօրքերի մեծ հանդէս էր նշանակուած Longchamps անտառում տեղում: Եւ ահա առաւօտունից ամբողջ Պարիզի ժողովուրդը՝ թէ Փրանսիացիներ և թէ օտարազգիներ, բոլորովին աշխարհանդէսը մոռանալով, զինում էին գէպի վերայից տեղը, որպէս զի իրենց համար մի տեղ ձարեն կառքերը, իսկ չ'ողնաւերում բոլոր տեղերը լսանում էին: Հարկ է մի կերպ չ'օգնուած մի տղան զանալով հնարունեցայ ներկայ գտնուելու այդ հանդիսին: Սակայն բոլոր ժամանակ անձերի տակ մնալով:

Սահմանափակ վրայ նրան դիմառորեն ցուցաբերվեցին Կեղծարվեստի և Պոեզիայի, խիստ երկար ժամանակահատվածում՝ Այնքանով թագավորը, մետրապոլիտ Միխայիլը, ինքնակալ Պրեզիդենտը, մինիստրներն և Թիկալքային, Ռումինիային և Գերմանիային դեսպանները։ Միևնույն մետրապոլիտին դիմելով, ի միջի այլոց

18-19

Типографія конторы газеты Кавказъ, Гол. пр., д. Читахова